

Prima instanță: V. Varaniță

Instanța de apel: N. Budăi, A. Nogai, I. Muruianu

DECIZIE

04 septembrie 2013

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele completului, judecătorul Iulia Sîrcu

Judecătorii: Valentina Clevadi, Tamara Chișca-Doneva, Ion Corolevschi
și Tatiana Vieru

examinând recursurile declarate de Ludmila Grecu și de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu împotriva Ludmilei Grecu cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2013, prin care s-a admis apelul declarat de către Ludmila Grecu și modificată hotărîrea Judecătoriei Orhei din 6 decembrie 2012,

c o n s t a t ă:

La 24 mai 2012, Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ludmilei Grecu cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la 15 noiembrie 2002 s-a căsătorit cu Iurie Grecu, iar la 01 februarie 2003 s-a născut fiul lor, Dionisie Grecu.

La 29 ianuarie 2005, căsătoria a fost desfăcută.

La 23 octombrie 2011 a decedat Iurie Grecu. Mama acestuia, Ludmila Grecu, i-a declarat reclamantei că nu are bani să-l înmormînteze, deoarece fiul, Dionisie Grecu, este unicul moștenitor al bunurilor defunctului, motiv pentru care toate cheltuielile de înmormîntare urmează să le suporte reclamanta.

Masa succesorală a fostului ei soț era constituită din $\frac{1}{4}$ cotă-parte din casa de locuit cu construcțiile accesorii și teren aferent, situate în or. Orhei, stradela 3 Inculeț, casa nr. 5.

La 19 martie 2012, Gabriela Grecu s-a adresat la notar pentru a deschide dosar pe numele fiului său, Dionisie, în vederea acceptării succesiunii rămase după

decesul tatălui, Iurie Grecu, unde a aflat că pîrîta, Ludmila Grecu, care este mama decedatului, la fel a depus declarație pentru a accepta succesiunea.

În temeiul certificatului de moștenitor legal din 24 aprilie 2012, fiul Dionisie Grecu a devenit moștenitorul la 1/2 cotă parte din averea succesorală, iar asupra celeilalte 1/2 cote-părți din averea succesorală i-a fost eliberat certificat de moștenitor legal pîrîtei.

Gabriela Grecu a menționat că a suportat toate cheltuielile pentru înmormîntare și îndeplinire a tuturor ritualurilor funerare a fostului soț de 3 zile, 9 zile și 40 zile, în sumă totală de 23 932 lei.

Prin hotărîrea judecătorească din 23 octombrie 2007, Iurie Grecu a fost impus să achite pensie de întreținere pentru fiul său, Dionisie, în mărime de 450 lei lunar, pînă la majoratul copilului. Cu toate acestea, ultimul s-a eschivat de la plata pensiei de întreținere, acumulînd o restanță în mărime de 12 580 lei.

Consideră reclamanta, Gabriela Grecu, că Ludmila Grecu urmează să suporte cheltuielile de înmormîntare și datoriile defunctului proporțional cotei-părți ce i-a revenit din succesiune, deoarece a acceptat succesiunea rămasă după decesul lui Iurie Grecu.

Cere reclamanta, Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu, încasarea din contul pîrîtei în beneficiul dînzei a sumei totale de 18 256 lei, care reprezintă ½ din cheltuielile de înmormîntare de 11966 lei și datoriile defunctului (6290 lei). De asemenea solicită încasarea din contul Ludmillei Grecu a sumei de 2 500 lei achitată pentru serviciile avocatului și taxa de stat în mărime de 100 lei.

Prin hotărîrea Judecătoriei Orhei din 06 decembrie 2012 a fost admisă acțiunea înaintată de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu. S-a încasat de la Ludmila Grecu în beneficiul Gabrielei Grecu suma de 18256 lei datorie și suma de 2 600 lei cheltuieli de judecată, iar în total suma de 20856 lei. Totodată s-a perceput din contul Ludmillei Grecu în beneficiul statului diferența taxei de stat în mărime de 447 lei (f.d. 103-104).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2013, a fost admisă cererea de apel depusă de către Ludmila Grecu și modificată hotărîrea Judecătoriei Orhei din 06 decembrie 2012, după cum urmează: s-a dispus încasarea din contul Ludmillei Grecu în beneficiul Gabrielei Grecu datoria în mărime de 14346 lei, compusă din 6290 lei datorii ale defunctului și cheltuielile de judecată în sumă de 2 040 lei, în total suma de 16 386 lei. A fost încasat din contul Ludmillei Grecu în bugetul de stat diferența taxei de stat în sumă de 351 lei, iar din contul Gabrielei Grecu în beneficiul Ludmillei Grecu suma de 88 lei ca taxă de stat achitată la depunerea apelului. În rest cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate (f.d. 124-127).

La 05 iunie 2013, Ludmila Grecu a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd casarea acesteia cu emiterea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii depuse de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu.

În motivarea cererii de recurs, Ludmila Grecu a invocat că, concluziile instanței de apel sunt eronate, probele cercetate nu sunt în concordanță cu normele de drept aplicate, în consecință fiind examinată pricina superficial.

La 22 iulie 2013, Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu, a depus recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2013 în partea modificării hotărârii instanței de fond, cu menținerea integrală a hotărârii Judecătoreiei Orhei din 06 decembrie 2012, precum și încasarea din contul Ludmillei Grecu în beneficiul recurente, a cheltuielilor de judecată suportate la Curtea de Apel în mărime de 2000 lei.

În motivarea recursului, Gabriela Grecu a invocat că decizia pronunțată în partea modificării hotărârii primei instanțe este neîntemeiată, iar normele de drept material și cele de drept procedural au fost aplicate eronat.

În conformitate cu art. 434 al.(1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Prin prisma normei citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră ambele recursuri declarate în termen, deoarece în materialele pricinii, nu există nicio dovadă care să confirme recepționarea copiei motivate a deciziei instanței de apel de către Ludmila Grecu, precum și de către Gabriela Grecu.

Studiind materialele dosarului, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că atât recursul Ludmillei Grecu, cât și cel depus de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu, sunt întemeiate și care urmează a fi admise cu casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de admitere parțială a acțiunii, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Din actele pricinii rezultă că la 15 noiembrie 2002, Gabriela Grecu s-a căsătorit cu Iurie Grecu, iar la 01 februarie 2003 s-a născut fiul lor, Dionisie Grecu (f.d. 9,12).

La 29 ianuarie 2005, căsătoria dintre Gabriela Grecu și Iurie Grecu a fost desfăcută, fapt ce se confirmă prin certificatul de divorț Seria și numărul D-IV 00098245 (f.d. 13).

Totodată, prin hotărârea judecătorească din 23 octombrie 2007, Iurie Grecu a fost impus să achite pensie de întreținere pentru fiul său, Dionisie, în mărime de 450 lei lunar, pînă la majoratul copilului (f.d.14).

Din certificatul de deces Seria și numărul DC-VI 0987589 rezultă că la 23 octombrie 2011 a decedat Iurie Grecu (f.d.8).

Din materialele dosarului rezultă că masa succesorală a defunctului, Iurie Grecu, se constituia din $\frac{1}{4}$ cotă parte din casa de locuit cu construcțiile accesorii și teren aferent, situate în or. Orhei, stradela 3 Inculeț, casa nr. 5.

Conform certificatului de moștenitor legal din 24 aprilie 2012 eliberat moștenitorului, Dionisie Grecu, cât și a certificatului de moștenitor legal din 02 mai 2012 eliberat moștenitoare, Ludmila Grecu, ambele părți au moștenit o avere succesorală ce consta din $\frac{1}{8}$ cotă parte din bunurile imobile menționate anterior (f.d. 7, 54).

La 24 mai 2012, Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ludmilei Grecu cu privire la încasarea datoriei.

Fiind investită cu examinarea cauzei, prima instanță a admis acțiunea înaintată de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu. A încasat de la Ludmila Grecu în beneficiul Gabrielei Grecu suma de 18256 lei datorie și suma de 2 600 lei cheltuieli de judecată, iar în total suma de 20856 lei. Totodată s-a perceput din contul Ludmilei Grecu în beneficiul statului diferența taxei de stat în mărime de 447 lei (f.d. 103-104).

Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 11 aprilie 2013, a admis cererea de apel depusă de către Ludmila Grecu și a modificat hotărîrea Judecătoriei Orhei din 06 decembrie 2012, după cum urmează: a dispus încasarea din contul Ludmilei Grecu în beneficiul Gabrielei Grecu datoria în mărime de 14346 lei, compusă din 6290 lei datorii ale defunctului și cheltuielile de judecată în sumă de 2 040 lei, în total suma de 16 386 lei. A încasat din contul Ludmilei Grecu în bugetul de stat diferența taxei de stat în sumă de 351 lei, iar din contul Gabrielei Grecu în beneficiul Ludmilei Grecu suma de 88 lei ca taxă de stat achitată la depunerea apelului. În rest cerințele au fost respinse ca fiind neîntemeiate (f.d. 124-127).

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, atât Ludmila Grecu, cât și Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu au depus recurs.

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că atât prima instanță, cât și instanța de apel au examinat superficial probele existente la dosar.

Referitor la recursul declarat de către Ludmila Grecu.

Conform art. 1516 alin. (3) Cod Civil, succesiunea se consideră acceptată cînd moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

Potrivit art. 1540 Cod Civil, moștenitorii care au acceptat succesiunea satisfac pretențiile creditorilor celui ce a lăsat moștenirea proporțional cotei fiecăruia în activul succesoral. Moștenitorii care au primit cotă din rezerva succesorală, de asemenea, sînt responsabili de datoriile celui ce a lăsat moștenirea.

Prin prisma normei citate, instanța de recurs menționează că Ludmila Grecu a moștenit averea fiului său, Iurie Grecu, ce consta din 1/8 cotă parte din bunurile imobile situate în or. Orhei, stradela 3 Inculeț, casa nr. 5, astfel dînsa va fi responsabilă de datoriile decedatului din contul averii succesoriale.

Art. 1551 Cod Civil, prevede faptul că din contul averii succesoriale, pînă a fi repartizată între moștenitori, urmează a fi satisfăcute creanțele privind compensarea cheltuielilor utile efectuate în legătură cu ultima boală a defunctului, a cheltuielilor de înmormîntare, de obținere a averii succesoriale, de păstrare și gestionare a ei, de executare a testamentului, precum și a cheltuielilor de plată a remunerației executorului testamentar sau custodelui averii succesoriale. Aceste creanțe urmează a fi satisfăcute din contul averii succesoriale în mod prioritar față de toate celelalte creanțe, inclusiv față de cele garantate prin gaj.

Reieșind din conținutul prevederii menționate anterior, colegiul reține că urmează a fi compensate, referitor la speța în cauză, doar cheltuielile de

înmormîntare. Cheltuieli efectuate după înmormîntare nu sunt prevăzute pentru a fi compensate în baza art. 1551 Cod Civil.

În această ordine de idei, urmează a fi scoasă din calcul suma de 1127 lei, în baza recipisei eliberate de către protoereul care a efectuat ritualul în biserică la 9 zile de la moartea defunctului (f.d. 26).

De asemenea, nu pot fi considerate drept probe admisibile nici înscrisul în sumă de 964 lei (f.d. 23) și nici recipisa eliberată de către Întreprinderea Individuală „Mihail Baghici” în sumă de 1120 lei (f.d. 38) deoarece nu servesc la constatarea circumstanțelor în baza cărora reclamanta și-a întemeiat acțiunea.

Prin urmare, completul consideră că urmează a fi admis recursul Ludmillei Grecu referitor la aceste cerințe.

Tot în acest context, instanța de recurs consideră neîntemeiat argumentul recurente, Ludmila Grecu, referitor la inadmisibilitatea transmiterii prin moștenire a drepturilor și obligațiilor cu caracter personal, dat fiind faptul că patrimoniul succesoral include atât drepturile patrimoniale (activul succesoral), cât și obligațiile patrimoniale (pasivul succesoral), pe care cel ce a lăsat moștenirea le avea la momentul decesului.

Potrivit certificatului cu nr. de ieșire 119/530 din 20 martie 2012, executorul judecătoresc confirmă restanța defunctului, Iurie Grecu, la pensia alimentară în mărime de 12580 lei pentru întreținerea minorului, Dionisie Grecu (f.d. 15).

De asemenea urmează a fi considerate strict declarative și lipsite de suport juridic afirmațiile recurente, Ludmila Grecu, vizavi de faptul că instanța de apel la interpelarea recurente n-a interogat în calitate de martor pe fiica acesteia pentru constatarea circumstanțelor cauzei referitor la suportarea cheltuielilor pentru înmormîntarea lui Iurie Grecu, dat fiind faptul că nu au fost aduse probe care să confirme aceasta.

Referitor la recursul declarat de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu.

Conform art. 1544 alin. (1) Cod Civil, în termen de 6 luni din ziua când au aflat despre deschiderea succesiunii, creditorii celui ce a lăsat moștenirea trebuie să înainteze pretenții către moștenitorii care au acceptat succesiunea, indiferent de scadența acestor pretenții.

La 24 mai 2012, Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ludmillei Grecu cu privire la încasarea datoriei în mărime de 23932 lei compusă din cheltuielile de înmormîntare în legătura cu decesul lui Iurie Grecu și restanța la pensia de întreținere .

În această ordine de idei, deși Judecătoria Orhei i-a admis acțiunea, instanța de apel a modificat hotărîrea primei instanțe, diminuînd datoria Ludmillei Grecu cu 3910 lei.

Suma menționată de 3910 lei reprezintă $\frac{1}{2}$ din 7819,50 lei, ca urmare a împărțirii cheltuielilor de înmormîntare suportate de parte în baza art. 1540 Cod Civil, al cărei conținut a fost desfășurat anterior.

Prin urmare, completul consideră că în decizia instanței de apel, eronat au fost reduse cheltuielile Gabrielei Grecu.

În opinia instanței, din materialele dosarului, înscrisurile respective în sumă de 7819,50 lei n-au fost incluse la calcularea sumei cheltuite pentru înmormântare de către Gabriela Grecu. Mai mult decât atât, suma de 23932 lei indicată în cererea de chemare în judecată este rezultatul calculelor de pe alte înscrisuri.

Astfel, chitanțele respective, ce însumează 7819,50 lei au fost anexate pentru probarea faptului că reclamanta a dispus de mijloace bănești necesare înmormântării defunctului (f.d. 46).

Luând în considerație cele enunțate mai sus, instanța de recurs admite recursul declarat de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu, în privința aprecierii chitanțelor în mărime de 7819,50 lei (f.d. 46).

În continuare, colegiul menționează următoarele:

Din totalitatea cheltuielilor solicitate de către Ludmila Grecu în mărime de 23932 lei, sunt confirmate și justificate cheltuielile în mărime de 20721 lei (23932 lei - 964 lei - 1127 lei - 1120 lei) (f.d. 23, 26, 38).

Avînd în vedere faptul că Ludmila Grecu a acceptat succesiunea rămasă după decesul lui Iurie Grecu, dînsa urmează să suporte cheltuielile de înmormântare, ce constau din $\frac{1}{2}$ din suma de 20721 lei, obținîndu-se o datorie în mărime de 10360,5 lei.

De asemenea, necesită a fi luată în calcul și restanța debitorului, Iurie Grecu, la pensia alimentară pentru întreținerea minorului, Dionisie Grecu, în mărime de 12580 lei, care pornind de la art. 1540 Cod Civil, este de 6290 lei.

În asemenea împrejurări, datoria totală a Ludmilei Grecu către Gabriela Grecu va fi de 16650,5 lei.

Conform art. 96 alin. (1) CPC instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

Conform art. 3 alin. (1) lit. a) al Legii taxei de stat nr. 1216 din 03 decembrie 1992, la depunerea cererii de chemare în judecată cu caracter patrimonial se achită o taxă de stat în mărime de 3% din valoarea acțiunii sau din suma încasată, dar nu mai puțin de 150 lei și nu mai mult de 25000 lei de la persoanele fizice și nu mai puțin de 270 lei și nu mai mult de 50000 lei de la persoanele juridice.

Prin prisma normei enunțate, și deoarece la depunerea cererii, Gabriela Grecu a achitat taxa de stat în mărime de 100 lei, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră de a încasa această sumă din contul Ludmilei Grecu în beneficiul reclamantei, iar diferența taxei de stat în mărime de 399,5 lei va fi încasată de la pîrîta în beneficiul statului.

Instanța de recurs, în virtutea competenței sale de a mări sau de a micșora onorariile avocatului, reține că quantumul cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 2000 lei suportate de reclamantă la examinarea cauzei în apel și solicitate de Gabriela Grecu de a fi încasate din contul Ludmilei Grecu în beneficiul său, este disproporțional de mare în raport cu complicitatea cauzei.

Prin urmare suma de 1500 lei este o sumă rezonabilă, avînd în vedere aportul avocatului, timpul și munca acestuia la examinarea pricinii în apel.

Din considerentele menționate, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite atât recursul Ludmillei Grecu, cât și cel depus de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu, fiind casată decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri de admitere parțială a acțiunii, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427 alin. 1) lit. b), completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de către Ludmila Grecu.

Se admite recursul declarat de către Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 11 aprilie 2013 și hotărîrea Judecătorei Orhei din 06 decembrie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu împotriva Ludmillei Grecu cu privire la încasarea datoriei, cu emiterea unei noi hotărîri prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Gabriela Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu împotriva Ludmillei Grecu cu privire la încasarea datoriei.

Se încasează din contul Ludmillei Grecu în beneficiul Gabrielei Grecu, în interesele fiului minor, Dionisie Grecu, datoria în mărime de 16650,5 (șaisprezece mii șase sute cincizeci lei, 50 bani): ce reprezintă cheltuielile de înmormîntare în sumă de 10360,5 lei și datoriile defunctului în sumă de 6290 lei.

Se încasează din contul Ludmillei Grecu în beneficiul Gabrielei Grecu cheltuielile de judecată în mărime de 1500 lei (una mie cinci sute lei) suportate de reclamantă la examinarea cauzei în apel, precum și suma de 100 lei (una sută lei) pentru achitarea taxei de stat la depunerea cererii de chemare în judecată.

Se încasează din contul Ludmillei Grecu în beneficiul statului, diferența taxei de stat în sumă de 399,5 lei (trei sute nouăzeci și nouă lei, 50 bani).

În rest, pretențiile Gabrielei Grecu în interesele fiului minor, Dionisie Grecu se resping ca neîntemeiate.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac din momentul emiterii.

Președintele completului,
judecătorul
Judecătorii

Iulia Sîrcu

Valentina Clevadi

Tamara Chișca-Doneva

Ion Corolevschi

Tatiana Vieru